

GAZETA TRANSILVANIEI.

Gazet'a ese de 2 ori: Mercuria si Duminec'a, F6i'a, candu concedu ajut6riale. — Pretiulu: pe 1 anu 10 fl., pe 1/4 3 fl. v. a. Tieri esterne 16 fl. v. a. pe unu anu s6u 3 galbini mon. sun6t6ria.

Anulu XXXII.

Se prenumera la postele c. r., si pe la DD. correspondenti. — Pentru serie 6 cr. Tacs'a timbrala a 30 cr. de fiacare publicare.

Nr. 76.

Brasiovu 13| Octobře

1869.

MONARCHIA AUSTRO-UNGARICA.

Transilvania.

Brasiovu 11 Octobře.

„Reforma“ renumitului publicistu Franciscu Schuselka nu inc6ta a aduce din candu in candu cate unu art. despre noi imbracatu in hain'a adevărului si a realitatii si inca adevėru in t6ta golatatea sa, nu cu vreunu cugetu inimicu catra stapanitorii dilei, ci dupa cum se exprima intr'o nota la articolulu din Nr. 40 intitulatu: „Au amutitu 6re opozitiunea nationala in Ungari'a?“, din cugetu de a face unu servitiu amicalu maghiarilor. In articolulu acesta dovedesce, ca de candu s'a infintiatu dualismulu luptele opozitiunei nationale au luat dimensiuni totu mai mari si inca nu numai in Cislaitania intre boemi, moravi, sloveni, poloni, ci si in Ungari'a si Transilvania intre natiunile suprematisate. Spre a dovedi ac6sta dice, ca nationalitatile Ungariei suntu intocma de nemultiamite cu constitutiunea maghiara, cum au fostu si mai inainte, dovada pasivitatea la alegeri. Resuscita conferinti'a dela Temisi6r'a si dela Mercuria, f6rte cea de antaiu spre a forma o partita nationala comuna in Ungari'a, ceeaalta constituindu partit'a nationala romana in Transilvania. Ambe -si alesera comitete centrale cu problema de a constitui comitete filiali pe t6te locurile. In chipulu acesta se deschise una opozitiune regulata nationala si inca pe cale constitutionale legala. Ce se intempla inse? Regimulu maghiaru spre a scapa de ac6sta neplacere lu6 refugiu la potentia incarnata spre batujocur'a constitutiunei. Ministrulu de interne se grabi in zelulu seu a sista activitatea comitetului centrale, alesu in Mercuria, (fara c6 se fi desfacutu si celelalte comitete de6kianu, tiszaiianu si kossuthianu si ac6sta nu in contra respectului constitutionale facia cu opozitiunile?). Ce motivu aduse min.? Nu altulu decatu: ca conferinti'a dela Mercuria c6 adunare privata, (care inse pentru natiunea romana a fostu publica si generalminte reprezentata) n'a fostu indreptatita a face concluse, cari tient6za se dej6ce executarea unei legi sanctionate. — Presedintele comitetului d. Elia Macelariu se indrept6 cu reprezentatiune catra comisariulu regiu, in care explic6 programulu nationalu, ruganduse c6 se redice sistarea, pentruca ea a urmatu pana a nu fi cunoscutu inca programulu nationalu si tendinti'a comitetului inaintea ministeriului, si diace si in interesulu regimului constitutionalu a cun6sce adevăratele dorintie ale poporului romanu. La ac6sta reprezentatiune urm6 in Maiu o n6ua ordinatiune ministeriala, care apr6b6 si sustien6 sistarea. Aici vorbesce art. despre potentia tractarei, si totusi romanii -si manifestara dreptele sale dorintie, luandu pusetiune facia cu diet'a din Pest'a, candu regimulu maghiaru 6ra confugi la potentia si cu o trasatura pe p6na nimici ceea ce plasmui conferinti'a. Una inse nu o pot6 sista ministrulu, si ac6sta e efectulu moralu alu acelei conferintie, adica vointi'a romaniloru pronunziata in solidaritate, ca voru perdura in opozitiune in contra legiloru maghiare pana atunci, pana candu ele voru amenintia nationalitatea si prosperarea loru. „Amu trebuitu ce cedemu potentiei“ — scrie Macelariulu intr'una justificare publica — „inse nu se afla nici o putere, care se ne p6ta inchide calea la parint6sca anima a monarhului si la opiniunea publica

a Europei, la care au apelatu totu6un'a pop6rele cele asuprite. Apoi vorbesce asia:

„Noi amu fi doritu in interesulu romaniloru, c6 se fi luat drumulu acesta de cate ori ar' fi fostu prin potintia si c6 se lu mai calce cu atatu mai multu, pentruca maghiarii nu slabescu din partesi a informa atatu pe monarhulu, catu si opiniunea publica a Austriei si a Europei despre romanu, dupa cum le vine mai bine la socot6la. C6 exemplu se serv6sca urmat6riile: In finea anului trecut se respic6 suveranulu in faci'a unei deputatiuni romane cu displacere despre preotimea ard6l6na, care cauta catra Romania scl. Acum inse e fapta, ca regimulu ungurescu n'a pututu erua nimicu positivu pana astadi in directiunea ac6sta; cu prepunere simpla se fini si ac6sta. Lucrulu inse sta asia: Preotii au luat parte si la pronunzia-mentu, prin urmare ei suntu daco-romanisti, ei ochiescu dincolo. C. Andr6ssy nu va inceta nici odata a descrie atatu la imperatulu catu si in biuroulu de presa pe romanu, c6 se afla f6rte multiuniti cu constitutiunea ungar6sca si suntu 6meni f6rte iubitori de pace, luandu afara unii agitatori, precum d. e. suntu cei 400 membri ai conferintiei din Mercuria, cari predica pe facia daco-romanismulu, candu se sburlescu in contra legiloru sanctionate.“

6re ce va mai fi de politic'a prepunerei si invinuirei, dupa ce principele Carolu se primi atatu de amicabilu si distinctivulu de catra imperatulu?

Intr'aceea ministeriulu aristocratu ingrigiesce, c6 d. e. in Transilvania se nu se p6ta misca nimicu politicu. Pres'a e incalesciata; in contra unei legi sanctionate nu se p6te nici vorbi nici scrie nici o vorba. Terorismulu absolutistescu cu legea de presa dela 1852 e in culminatiune; la alegerile de deputati in Naseudu dovedira romanii, ca ei suntu nemultiuniti cu starea de facia a ignorarei dreptului loru politicu nationale si in faci'a opiniunei publice respinsera unanimu participarea, incatu se alesera doi deputati cu 3 voturi. La a 2 alegere cu t6te metechnele, totu nu se aflara decatu vr'o 7 insielati, cari inse cu deputatu cu totu nu reprezent6za districtulu s. a., care le vomu continua in Nr. v., ca-ce damu locu simtiului umanitatii: Tocma ne sosescu prin expresu urmat6riale — dovedi de tractarea poporului: —

„Redactionii „Gaz. Trans.“

in Kronstadt.

Presedintele tablei regesci B6ro Ap6r a exp6sionatu pre fostii sei iobagi, — pre toti locuitorii din Tofalu afara de preutu. — 300 suflete, 26 familie cu copii in leaganu suntu de 8 dile in midiu-loculu drumului. — Exp6sionarea prin tribunalulu.

De 2 dile li se licit6za t6ta averea si rodulu anului presentu pentru restantii. — De frigu si f6me plangu copii, si betranii de o potrivă.

Deregatori'a politica le a demandatu a parasii drumulu, si a-si duce hainele neexecuate, din contra li se voru arde, — unde se emigreze 300 suflete in capu de 6rna?

Ne-amu rogatu de comisariulu regescu se ne puna in locuintele n6stre celu pucinu pana la primav6ra, s6u se ne lasa in drumu se murimu de f6me si frigu, unde au muritu parintii si mosii nostrii in liniste.

Amu remasu fara o bucatura de pane, adunati dela crestini celi bunu ajutoriu, c6 se nu perimu de f6me, si fiti interpreti tipetelor n6stre: apelamu la simtiulu de umanitate!

Zacharia Moldovanu, Ioane Tataru, Ioane Moldovanu, Ioane Simonu, Ioane Moldovanu in numele comunei.“

Facemu apelu la t6te animele insestrate cu

indurare si cu simtiu de compatimire pentru umanitate, c6 se binevoiesca a intinde mana de ajutoriu la susu descriii locuitoru, la fratii nostri, pentruc6 se scape de amenintiarile f6mei! Ddielu asupritiloru de s6rte ve va rebonifica! Noi vomu publica ajut6riile sosite, incredentiandule comitetului ce va lu6 aici ac6sta sarcina crestinesca asupra-si, ceea ce se va face d6ra si pe alte locuri. — Red.

Sc6le de fetit6e romanesce.

Primindu la mana consemnatiunile sc6lei de fetit6e din Blasiu, cari se tramitu regulatu in totu anulu la comitetulu Reuniunei femeiloru romane din Brasiovu spre informare despre progresele facute in sc6l'a sustienuta si cu concursulu subventiunei ei, cu mare bucuria veduramu, ca din anu in anu sc6l'a se frecuent6za totu mai caldurosu. In anulu acest'a au frecuentatu 55 de fetit6e in trei despartimente s6u clase; 6r' instructiunea se dede: din relegiune, istori'a biblica, gramatic'a romana, istori'a patriei, istori'a naturala, geografic'a, aritmetic'a mentala si pe tabla, limb'a germana si limb'a maghiara pe langa lucrulu de mana si economi'a casnica. Ce dauna, ca natiunea romana din Austro-Ungari'a inca abia are pentru crescerea mai solida a sexului femeiescu d6ue institute publice si si acelea inca numai normali, pre candu propagandistii maghiarismului si ai germanismului au spicuitu cu scoli de fetit6e si anghiuirele acelor comitate, unde abia se afla una minoritate neinsemnata din natiunea loru; se tacu, ca in t6te orasiile provediura si pe sexulu femeiescu cu sc6le de crescere nationala parte publice parte si private. Pentru poporulu romanu nu se afla in t6ta Transilvania, ma d6r' nici in Ungari'a, nici in Bucovin'a vreo alta sc6la pentru crescerea nationala a sexului femeiescu, in catu familiile cele mai nationale se afla silite a-si tramite ficele la sc6le maghiare si germane, cu t6te ca sciu, ca le tramitu in fabricele desnacionalisarei, unde ambitiunea si on6rea nationala romana e obiectu de urgisire si de horopsire! Apoi nu e de miratu, d6ca se incuiba in sexulu femeiescu mai cultu predilectiunea strainismului si indiferentismulu de crescerea nationala a familielor. De aici vine, ca din multe familii romanesce se cresc maghiaroni, apti pentru a paralisa nisuintiele la cultur'a nationale si luptele in directiunea acesta. Pe candu prin Americ'a, prin Marea Britania, ma chiaru si in Rusi'a se redica gimnasie si scoli reali superiori pentru cultur'a sexului frumosu, si se impulpa a-si redica si universitati pentru graduri de scientie mai inalte: pe la noi abia se facu inceputu si pentru crescerea mamelor de familia, in man'a si anim'a carora se afla totusi sorgintea insuflarei patriotismului si a inradecinarei simtiului nationale in plapandele anime ale filorulu loru!

Reuniunea fem. romane, care si a luat asupra-si sant'a problema de a ajuta crescerea mai solida a sexului femeiescu, fara mare responsabilitate, nu mai p6te reman6, standu pe locu, numai cu cele 3 sc6le subventionate in Brasiovu, Sibiiu si Blasiu, ci trebuie se faca t6te, pentru c6 se incuragieze prin t6te anghiuirele romanimeii a se redica sc6le de fetit6e, apromitendu pe catu ajuta interesele destinate celu pucinu cate una suta fl. subventiune prin locurile cele espuse desnacionalisarei sexului frumosu. Astfeliu de subventiuni voru impulpa comitatele si comunele a se proved6 cu timpu cu sc6le regulate

dorite si pentru binele natiunii si pentru viétia si invierea ei! —

Una voce la starea scóleloru nóstre.

(Din tractulu Sighisíorei 28 Septembrie 1869.)

Este aprobatu, ca numai atunci póte unu poporu fi vedíutu, respectatu, póte fi unu factoru de insemnatate in statu, si propasi catra fericirea sa si a patriei, déca cresce in cultura si in intielep-tiune dupa catu 'lu ajuta starea si midiulócele sale.

Timpulu de astadi nu mai este alu pumnului, ci va se se numéca timpulu culturai si alu civilizatiunei, in care geniulu omenescu tinde a se misca liberu si a fi domnit numai de legi rationali. Voru fi multe pareri de acele, ca numai unu poporu provedíutu cu midiulóce materiale -si póte insusi sciinti'a si cultur'a, si numai poporulu, care posedé si acesta calitate este vedíutu respectatu si póte inverti rol'a politica si domni in patri'a sa.

Nu este tocmai asia! La ajungerea sciintiei si a culturai nu este, dupa parerea mea, averea materiala factorulu celu principalu, ci stradani'a si barbati'a. Cu avere singura se facu numai caii lordiloru Angliei doctori de drepturi etc., dara cu energia si virtute, si fara avere insemnata, potu ajunge si fii de tierani sermani la sciintia, cultura si onoruri academice; si unde domnesce intieleginti'a si cultur'a, crescú si midiulócele materiale.

Óre între academicii, juristii, preotii si invetiatorii nostri cei mai apti de astadi afláse-va $\frac{1}{2}$ 0/0, a caroru parinti se potu numi avuti? Ba! Ci suntú in genere mai numai preotii si tierani miseri, cari abia au vietíuitu si vietíuescu de adi pana mane!

Copilulu romanulu tieranu este de comunu talentatu de natura; este din braciále maica-sa intaritu fiscesce printr'o crescere, ce se póte numi spartana. Elu nu cunósce alte lipse, decatu panea, mamalig'a, ap'a rece si vestimentele simple. Apoi energi'a si virtutea in scóla inca nu i lipsesce! — Domne sancte! — dara ce este caus'a, de fii tieraniloru nostri nu capata in scólele poporale atata educatiune, cá celu pucinu 50 0/0 se scie ceti fluentu, computa cu patru specie si descrie ideele sale simple?! N'avemu scóle si invetiatorii? Ba dupa reportele si conspectele generali ale preotimei nóstre mi se pare, ca avem si de-acestea. Dara se feréca Dumnedieu, ca acesti factori, cari se redice cultur'a poporulu nostru, suntú in mai multe protopopiate numai pre char-thia. Dara n'avemu preotime cu virtute si energia, care se infintieze lefe de invetiatorii buni pedagogi si se reactiveze in respectivele comuni scólele poporale, care suntú mai numai idea. Inspector'a nóstra este in unele protopopiate mai numai cu numele. Poporulu nostru tieranu, care nu cunósce importantia si urmarile scóleloru, inca nu va face de sene, in timpu lungu, lefe invetiatoresci; inse candu l'ar poté capacítá preotimea si i ar' plantá in anim'a aceste impregiurari momentóse, poporulu ar' aduce sacrificia nespuse.

Óre va da Dumnedieu se créscá lefele invetiatoresci, se se administreze scólele de sene si se se redice cultur'a in poporu cá buretii in padure, déca inspectorii tractuali-scaunali -si punu manele in sinu si preotii comunali capulu pe capatuiu?

In articulu „Gaz. Trans.“ „si celoru biruiti le remane o sperantia de mantuire“ se dice, ca poporulu nostru are acuma refugiulu numai in sustienerea si redicarea scóleloru sale si in desvoltarea intelectuala, care suntú misiunea preotimei. Acésta este unu adeveru tristu, si va remané, pana candu o parte mare din preotimea nóstra nu corespunde acestei chiamari inalte si sante.

Dá, candu ar' fi in tóte comunele, unde stau scólele nóstre poporale fórté deplorable, pre langa unu preotu si protopopu, inca si Unu Exc. Sa —, atuncia ar' „dá Dumnedieu“ cultura si lumina poporulu nostru. Mi-va responde, cine se simte prin aceste atinsu, ca a critica -si a imputá, este mai usioru, decatu de a realisá lucrulu. La aceste me vediu nevoitu a storce din péna pentru respectivii urmatóri'a defensiune:

De candu afla totu mai caldurósa partinire ideea, ca cu timpu voru veni causele divortiale in competentia judecatoriei civile, se pare, ca dintre reverendisimi, n'au toti timpu disponibilu si pentru trebile scolare, ca-ce energi'a si activitatea lorú o cam ocupa oribil'a multime a proceselor matrimoniali, unde, la prim'a aratare, trebuie antaiu cu partit'a actória, dupa starea ei materiala, pactare.... Dupa acest'a apoi are protopopulu de a concepta si actia (potu servi cu date) si a o decopia prin altulu. In fine se 'nhibue actiunea, se incepu per-

tractarile, se disolva casatori'a pe bas'a motive-lorú facute din capritiulu unui dintre consorti.

Ruinare a multoru nenorociti! de moralisatiune între poporu!! Si pana la convenirea congresulu nat. bes. inca mai este multu!

Nu voiu se insíru 'aici protopiate si comune, de unde mi-amú si cate o notitia despre starea cea trista de instructiune la poporulu nostru*), dara, cá se nu cugete cineva, ca aceste fapte suprafiresci, cá a opt'a minune in evulu nostru, suntú trase din aeru, servésca de motive urmatóriele:

In anii 1858—61 se infintieze sub consiliariatulú ilustr. d. Dr. P. V. si sprijinirea pretorelui M. in tóte comunele tractulu nostru lefi invetiatoresci dela 70—130 fl. v. a. afara de alte emolumente si cercetá pre atunci baremi 40 0/0 din tinerimea nóstra scólele regulatu. Dupa 1861 irupsera schimbári dese invetiatoresci, unu ce binevenitu, portatu de devisa „cine dá mai multu“ . . . , si unu altu ce fórté placutu pentru poporu basatu pe: „cine lasa mai diosu“. Dupa teori'a acésta s'au desfiintiatu antaiu in comun'a T. léf'a invetiatoreasca preste 100 fl., apoi pe róndu, in tóte comunele tractuale, incatu astadi stau lefele invetiatoresci cu 40—70 0/0 mai misere, cá in an. 1861. Tinerimea nóstra scolaria abia cercetéza 10—13 0/0 scólele poporali, ba chiaru in Sighisíor'a nu trece cercetarea regulata preste 24 0/0. Din Aprile pana in Novembre nu este in comunele tractuale, — afara de 2 — nici o pomana de scóla. Catechisatia e una espresiune, — care si aci din postulu craciunulu trecutu au emigratu.

Apoi repórtelú inspectoriloru comunali si conspectele tractuale generali despre educatiunea tinerimeii nóstre stau, care de care mai bine implute. Altu modu, cum s'ar corespunde asteptarei Exc. Sale d. metropolitulu despre scólele nóstre, si pentru ce se fia tinerimea nóstra la locurile mai inalte de instructiune mai defectuosu descrisa decatu tinerimea altoru natiuni?? Nu este de lipsa se mai inmultimu si noi romanii lucrurile in ministeriulu de cultu, ca-ci inaltu acela se ingrigesce pentru noi in legea scolaria din 1868!

Demnu de compatimire poporu! Pana candu te va lasá preotimea ta se dormi in pace, pana candu va acoperi defeptele si neajunsele scóleloru tale, intr'atata timpu nu vei vedé radi'a culturai si nu vei fi amicu fericirii in patri'a ta! La parinti se reportéza cu sinceritate, cá aflanduse scaderile, se li se caute vindecare! —

In acésta situatiune intempina artic. legei pentru instructiune din an. tr. scólele nóstre din tractulu Sighisíorei. In intielesulu acestei legi s'au si infintiatu in 5 Sept. a. c. consiliulu scolasticu de 30 de membri, între cari se afla si 3 romani. De si acésta institutiune este acuma numai unu subjectu intransitivu, — totusi divis'a lui sta, de asi creá cu timpu si obiectulu asupra caruia se-si diriga activitatea sa. — Ce sórté voru avé scólele nóstre sub auspiciále de facia, póte gáci ori cine; numai preotimea cu exceptiuni pucine — nu gácesce, pentru ca densa este convinsa, „ca statulu ne va redicá scóle, dotá invetiatorii bine, si va restringe tinerimea de a cercetá scólele regulatu. Atuncia ne vomu ajunge tient'a dorintiei nóstre.“ — Intru adeveru, atuncia vomu ajunge tient'a teoriei Szechényane!

Cu tóte, ca si cerculariulu cons. din 21 Iuliu 1869 Nr. 780 este de alta parere, cá preotimea nóstra, si demanda preotimei fórté strinsu ingrigirea de scóle si bunificarea lefeloru invetiatoresci; cu tóte ca inspectorulu nostru tractuale-scolariu s'a facutu si de unii individi atentu la importantia cerculariulu mentionatu, si s'a rogatu, se intre-prinda mesurile cuviintióse pentru infintierea lefi-lorú invetiatoresci, totusi inca nu se vede nici unu semnu de viétia, necum resultatu. Dara si pentru ce atata truda? Déca se voru organisá representatiunile scolastice si besericesci pana catra pascile viitórie, apoi cu ajutoriulu factoriloru acestoru noi se voru infintia celu pucinu preste unu anu séu doi si lefe invetiatoresci.

*) Are fiacine datoría a intra cu consiliu si confaptuire la midiulocu si a ajuta, cá orce defectu cu timpu se se suplinésca, si numai asia va prospera la noi instructiunea. Asia dloru se facemu in tóte tractele reuniuni pentru meliorarea starii instructiunei, ca-ce altii ne voru lua pe dinainte si ne voru intruni in reuniunile lorú, cá se le ajutamú infintierea planuriloru lorú, si noi ambele confesiuni romanesci vomu deveni corpuri fara vointia si fara activitate, care se cere, cá se o intrebuiemu pentru cultur'a nationale a fiiloru nostri, cu tóte poterile reunite in societati tractuali pentru scóle. Altfeliu nu e sperantia de viétia! — R.

Totu aceia P. T. caroru nu le voru conveni cele susu dise, voru aflá mangaiere, déca voru ceti cu consciinti'a sincera sant'a evangelia despre impartirea si economisarea cu talentii domnulu. —

Dela diet'a Bucovinei.

Desbaterile in caus'a introducerii limbéi romane. d. „Alb.“

ADAUSU

la ordinea de casa a dietei in Bucovina, referitoriu la limb'a tractariloru.

§ 1. Fiacarea din cele trei limbe indatinate in Bucovina, adica limb'a romanésca, rusésca si nemtiésca (germana) póte se fia aplicata in tractarile dietale.

Remane asia dara in voi'ablegatiiloru, in veri care din aceste limbe a face vorba in consultari, a asterne propuneri, a indreptá interpelatiuni catra comisariulu regimulu si a face reporturi in numele comitetelor.

In care limba s'a vorbitu, se copiéza vorbele in protocélele stenografice.

§ 2. Propunerile facute de ablegati, atatu in comitete, caror'a suntú predate, catu si in casa se supunu spre deliberare si conclusu in acea limba, in carea suntú aduse.

Propusele regimulu, care se astépta in tóte trei limbele indatinate in tíera, predanduse comitetelorú alese, se va decide in fiacare data prin unu conclusu alu casei, in care limba suntú ele de a-trasu spre consultare prealabila in comitetu si spre deliberare si conclusu plenariu in casa.

Testulu propuneriloru si alu propuselorú, carele s'au luatú de basa la consultare si conclusu, este singuru testulu autenticu alu legiloru respective.

§ 3. In protocélele siedintiloru, care se potu compune in fiacarea din cele trei limbe, se conscriu conclusele casei in testulu, in carele aceste s'au facutu.

Dela compunerea protocéleloru inse in un'a séu alt'a din cele trei limbe indatinate in tíera se póte face abatere, déca nu se pretinde acést'a celu pucinu de optu membri ai casei.

§ 4. Petitiuni catra dieta se primescu in fiacarea din cele trei limbe indatinate in tíera, ele se tractéza si se resolvu in limb'a incursei.

Discursulu parintelui Samuilu Andrieviciu, tienutu spre motivarea adausulu.

Inalt'a casa! In siedinti'a din 11 Septembrie a. c. facundu-me organulu dorintiloru unui numeru considerabile din midiulocu nostru si insesi a unei parti precumpenitórie a poporatiunei din tíera, si cerendu procurarea unui stenografu, carele se concépa discursurile tienute in limb'a romana a tieriei, precum si compunerea protocéleloru si in limb'a acést'a, mi-amú rezervatu in fine a face o propunere anume, de sine statatória, in cadíulu, candu considerarea si realisarea acestei pretensiuni s'ar trage la indoieála din óre care parte.

Ce e adeveratu, cestiunea produsa de mine, cá un'a, ce e basata pe articulu 19 din legea fundamentala de statu, in fondu nu s'a atacatu. Cu atata mai veheminte inse, se redicará mai multe voci, între aceste mai vertosu un'a fórté elocinta, in contra procedurii formale insistendu cá spre compunerea protocéleloru si in limb'a romana cu vigóre de autenticitate se recere unu conclusu din partea inaltei case si nu numai o dispositiune din partea presidiulu.

Ve asiguru, domniloru! si reportulu stenograficu demustra, ca scopulu meu nu a mersu asiadeparte, adica pana la intrebarea, déca autenti'a concluselorú inaltei case se depinda dela copiarea lorú in limb'a romana, si credu ca si pré stimatulu presidiu a fostu departe, de a voi se traga din cerculu de competintia alu inaltei case in cerculu autoritatii presidiale.

Scopulu meu modestu a fostu de a midiuloci posibilitatea, cá acolo, unde este representanti'a tieriei, se fia si limb'a tieriei, cá asia dara desbaterile si conclusele nóstre, se fia intielese catu cu potintia atatu de toti cei ce suntú impreuna cu noi, catu si de poporatiunea, carea ne-a alesu si ne-a tramisú pre noi incóce. Era buna vointia domnulu presiedinte a fostu de a respunde acestei pretensiuni drepte si legale.

Lauda spiritulu de pace din un'a si din alta parte, ca acelu incidente s'a aplanatu, si acum dara la cestiunea, ce ni stá inainte!

In ordinea de casa nu e prefíptu nemica in in privinti'a limbéi. Asta intrebare remase asiadara deschisa. Fiinduca in periodulu de nainte

membrii inaltei case in partea cea mai mare erau versati mai bine in limb'a nentiésca, deveni limb'a acést'a intru intrebuintiare si asia, pe urm'a intrebuintiarei, limba ordinaria in desbaterile dietale.

Cu tóte acestea, in sesiunile prime ale periodului dietale trecut, proiectele de legi din partea regimului se puneau pe més'a inaltei case in trei limbe, adica in limb'a nentiésca, cá una ce este a regimului, in limb'a romanésca, cá un'a ce este limb'a tieriei si in limb'a rusésca, cá un'a ce este indatinata in tíera. Totusi unii din ablegati din candu in candu vorbiau si in alta limba, decatu in cea nentiésca, adica in limb'a romanésca si insasi in cea rusésca; ba, precum demustra protocélele stenografice, se fecera si propuneri pentru respectarea acestoru dóue limbe.

Din carea cauza remasera neimplinite dorintiele manifestate si care fú motivulu, ca din insasi partea regimului incetara de a veni propositiunile in tóte trei limbele? nu e chimarea mea a cercetá, si de si m'asiu incercá, nu asiu fi in stare, asplicá si a lamurí lucrulu. Ast'a inse sta neclatitu, ca in sesiunea presente s'au manifestatu pretensiunile pentru respectarea limbelorú din tíera in atare modu, ca resolverea causei acesteia nu se póte amaná mai multu. Si pana ce stamu noi domniloru, pe terenulu constitutiunei din 21 Dembre 1867, pana ce articulu 19 din legea fundamentale de statu sta in vigóre, paremise, ca realisarea unor'a cá aceste pretensiuni drepte si legale, nici nu se póte denegá.

Credu dara, ca despre necesitatea resólverei acestei intrebári, puse la ordinea dilei, nu mai póte fi indoiéla; si déca din partea unorú domni din midiulocu nostru s'a observatu, ca ar' fi mai oportunu si mai bine, de a remané in desbaterile nóstre dietale cu limb'a nentiésca, dupre cum a fostu indatinatu pana acum, déca din alta parte se privesce costiuinea limbei de o semenatura de discordia, fiam iertatu a dechiará, ca eu sum de alta parere.

(Va urmá.)

Societatea academica romana

Siedinti'a publica din 14 Septembrie 1869, in diu'a Crucei.

APOTEOS'A LUI SINCAIU.

Discursulu de receptiune alu d. A. PAPIU ILARIANU si respunsulu dlui GEORGIE BARITIU.

(Capetu.)

D. Baritiu urmá la tribuna, dupa o mica pauza, spre a responde. — A si respunsu adencu, politicu, cá bunu romanu. A fostu satiricu, muscatoru chiaru, pentru acei cari din studiulu lui Sincaiu esu cá pecinginea in facia si se demasca de inamici ai romaniloru. — A demonstratu, ca barbatulu carele va isbuti a face o perfecta biografia a celorlu luceferi, ce au luminatu pe la inceputulu secolulu orizonulu intunecatu alu romanismulu, Sincaiu, Clain, — acél'a va face in acelasi timpu istori'a némului romanescu pentru timpu de 50 de ani: 1770—1820. Complimentá pe recipiendariu pentru deplinulu seu succesu in facerea biografiei lui Sincaiu. Enumera scriptele, meritele si ocupatiunile istorice, de mare pretiu pentru romani, a le oratorulu. Apoi aduse vorb'a pe de parte, dar' nemeritu, la „scól'a cosmopolita“, ce s'a ivitu la noi de catuva timpu; scól'a, care -si „bate jocu de totu ce este nationalu“; — scól'a care, dupa ide'a nóstra personala, face romanismulu a-celu reu, pe care lu face ómenirei o secta infama de lipoveni, alu carei nume cuviinti'a nu ne érta a'lu mentioná aici.

Romanulu, — esclama intr'unu periodu d. Baritiu, — „nu póte fi cosmopolitu inainte de a fi romanu!“

Fú bine intielesu.

Dar'! — cugetá fiacare din noi: Romanulu a fostu romanu, este romanu si trebuie se móra romanu, ori care ar' fi perfid'a perseverantia a strainiloru, de a ne desnacionalisá! Patri'a romanésca, mare, unita, cultivata, fortificata, trebuie se tréca de mostenire numai si numai la romani, din generatiune in generatiune! . . .

Cine ne crede gresiti, arunce-ne pétr'a: o primimu!

Déca, dupa cum amu disu, nimene n'ar fi interpretatu pre bietulu Sincaiu mai bine de cum l'a interpretatu d. Papiu, totu astfelu nimine n'ar fi potutu se i respunda mai nemeritu, de cum i a respunsu d. Baritiu. Amendoi nascuti si crescuti sub aceleasi conditiuni, sub cari s'a nascutu, crescutu, lucratu si suferitu Sincaiu. Amendoi au fostu la inaltimea momentulu si a subjectulu ce si-au alesu.

— Amendoi au priceputu cu anim'a romanésca mai cu deosebire unu lucru fórte ponderosu in viéti'a romanismulu de astadi: „imperiós'a, neinlaturat'a necesitate ce se simte de desteptarea, de acietierea spiritulu si a sentimentelorú curatu romanesci; insemnatatea imboldirei gustulu si a studiulu limbbei si a istoriei nationale; propaganda latina; — singurile punti, pe cari putemu trece dela quasmórtea actuala la o viéti'a deseversitu romanésca, asia cum a intieles'o unu Sincaiu buna óra!“ . . .

Suntu dile in viéti'a némuriloru, — dice acela si biografu alu lui Sincaiu, pe care lu citai mai susu, d. I...u, — candu prin istoria se rodescu faptele viitoriulu! Déca insusi acei, cari traiescu in volbur'a trebiloru dileloru de astadi, isi atientescu asia mintea la cele de multu trecute!), ce vomu face óre noi asti'a, cari traimu numai in viitoriu? . . . O istoria romanésca in dilele de acum ar' fi unu semnu mai multu, ca romanii, — cari se falescu, cu dreptulu, a fi viti'a neperitória dintr'o veche trupina, ce a lasatu dentr'ens'a viue monumente in tóta lumea; — suntu intru adeveru chiamati a se nasce érasí la viéti'a; o asemene istoria, ce ne-ar' face, póte, se resufflamu acum mai in largu in angustimea impregiurariloru, in cari ne este catu a ne miscá, ar' fi mai multu inca si de catu unu semnu de viéti'a; ar' fi o parte din viéti'a chiaru!“

Eca care este pentru cei cunoscatori de ale némului romanescu insemnatatea studiulu istoriei nationale romane. Petrundase romanii de acestu mare adeveru. Unulu din acesti cunoscatori, colegu recipiendatulu, ageru patriotu si ageru oratoru, reflectá cu vreo cincispredece ani in urma astfelu asupra acestei insemnatati: „Sciu setea cea mare, ce se simte de o istoria romanésca, si cu tóte aceste, nu vedu, ca se simtiesce acum mai multu intre noi consciinti'a faptelorú strabune, care este cea d'antaiu rodire a istoriei. Séu ca anim'a nóstra este atatu de cuprinsa de grigele vietiei de facia si a vécului ce ne rapesce in viitoriu, in catu nu mai are voia a primi in sine lucruri de multu trecute si adormite in sinulu timpuriloru; — séu ca curiositatea de a invetiá si a sci din cele trecute pe cele de facia, nu este inca atietia intre noi prin nici un'a din acele scrieri privilegiate ale geniulu, cari strabatu de odata in adenculu animei unui poporu.“ — Cuvinte mari, cari te facu se cugeti profundu. Inse, pentru casulu de facia, cata se fimu drepti: insusi autoriulu cuvintelorú, citate mai susu, credemu, ca se va uni cu noi si va afirmá, ca: discursurile ce s'au tienutu la „diu'a Crucei“ in marea aula a academiei romane, suntu „scrieri din acele privilegiate“ ale geniulu latinu, cari au strabatutu adencu in anim'a romaniloru ascultatori, si cari voru mai strabate inca si in animile tutoru romaniloru, ce le voru ceti dupa ce tiparulu binefacatoriu le va dá corpu imprimatu, dupa cum astadi au unu sufletu nestimatu! Greutatea nu ni se pare a fi aici deocamdata, ci se cere a sci: avé vomu fericirea de a ascultá multe discursuri de aceste pe anu? Inceputulu s'a facutu bine. Cruce ajuta!

Cine este inse acestu d. G. Baritiu? intrebane-va cineva din tener'a generatiune, pucinu dedata cu ómenii si lucrurile de preste Carpati.

Cine este Georgiu Baritiu? Amu respunsu inca de multu. Numele lui este nedespítu de orice interesu nationalu romanescu. Cá barbatu de statu de preste munti, sta pe antaiulu planu. Cá omu de litere, elu este alu Romanimeii intregi. Éta ce diceamu noi la 1866 in istori'a „scóloru si invetiaturei la romani“:

„Indeplinimu o sacra datoria, mentionandu inca despre o scóla, ce a mai existatu in Transilvani'a, si o mare scóla care a formatu mii de romani, care a formatu, care a pregatitu pre toti romanii din Principate, mai cu deosebire, la viéti'a politica si literaria de astadi. Si acésta scóla este „Gazet'a de Transilvani'a“, a careia redactiune a tienut'o demnulu de totu respectulu contimpuraniloru si alu viitoriloru d. Georgiu Baritiu. in curgerea a 10 ani inchiaiatu, 1838—1848. Bucatile poetice ce au aparutu in acésta fóia, sub numele demnulu seu colaboratoriu Andreiu Muresianu, suntu nedespártite de totu ce scie romanulu mai sublimu si frumosu.

„Ori de cate ori vomu vorbi de cultura, de presa, de scóle, de literatur'a romaniloru, se nu ui-

1) Alusiune la unu boieru moldovénu, ce se trage de viti'a dintr'un'a din cele mai vechi familii moldovenesci, carele se aflá la 1855 intr'un'a din cele mai de frunte „boierii“ ale tieriei, si carele dise intr'o di, ca: „in cateva dile invetiase atat'a istoria a patriei catu n'a invetiatu cu dóuediece de ani mai in urma. Idem F. Z. Nr. 16, —

tamu pe Georgiu Baritiu. Georgiu Baritiu a vorbitu romaniloru nu numai de pe cathedra cá profesor, ci le-a vorbitu diece ani si de pe unu amvonu mai inaltu decatu tóte amvónele, precum fórte nimeritu ilu califica unu publicistu dela 1855; de pe unu amvonu, alu caruia auditoriu erá pretutindenea si alu caruia glasu strabatú in palatele bogatiloru cá si in casutiile rezasiloru si ale posesorasiloru. Politiea, sciintie, arte, literatura, nimicu nu i fú strainu. De pe unu amvonu, prin alu caruia glasu „clase intregi fura desteptate, luminate si chiamate la viéti'a publica“²⁾ Negasindu termini mai energici, cu cari se calificamu servitiile facute de d. Baritiu romaniloru, de aceea amu avutu recursu la frumósele si elocintele cuvinte, cu cari acelu publicistu se servi intr'o ocasiune, spre a caracterisá puterea presei romane. Renumele „Gazetei de Transilvani'a“, — dice elu, — a fostu mare. Cele mai bune articole despre driturile si interesele romaniloru esieau odinióra in acestu diurnalu, in care publicisti ce mai insemuati isi dedese rendez-vous. „Gazet'a de Transilvani'a“ fú aperiatoriu celu mai infocatu alu Principatelorú, stimulatoriu neobositu alu nationalitatii, protivniculu neimpacatu alu inriuririloru din afara si alu abusuriloru din intru, cari impededá propasirea. La „Gazet'a de Transilvani'a“ alergau toti publicisti romani, cari in patri'a lorú nu puteau gasi organu pentru a-si puté publicá ideele. „Gazet'a de Transilvani'a“ erá pentru Principate „pres'a libera“, organulu opiniunei publice. Gazet'a lui Baritiu a facutu multu bine, a opritu multu reu, si in totu chipulu a exercitatu o mare inriurire in Iasi si in Bucuresci, atatu asupra guverneloru catu si asupra poporulu³⁾.

„Éca ce a facutu Baritiu prin gazet'a lui. Fapte de acestea suntu in stare a ilustrá viéti'a unei generatiuni intregi, cu atatu mai multu a unui singuru omu. In adeveru, nestérsa va remané in animele romaniloru acea invapaiare, acea emulatiune, acea rivna spre studiu si citire, ce deschise Gazet'a si Fói'a pentru minte intre noi. Ea ajunsese a fi centrulu de intelnire a totu ce avea intrég'a Romania de bunu, teneru, graciosu, demnu de viéti'a si actiune nationala. In cele 20 tomuri ale „Gazetei“ si „Fóiei“ de Transilvani'a, si ni aiurea, este temel'ia literaturiei romanesci. Acolo, acolo este scrisa istori'a celorlu 10 ani de repausu ai natiunei nóstre, 1838—1848. Acolo este lancastrulu, ce ne-a pregatitu pentru viéti'a normala de astadi. Studiati-le si vedi vedé. Candu deschide cineva si astadi unulu din acele tomuri, unu parfumulu in viatoriu ii patrunde sufletulu. Ochii se implu de lacrimi si anim'a de jale; ca-ci, in adeveru, astadi nu mai lucramu cu acea aprindere, cu acea tinere-tia, cu acea sperantia, cu acea cordialitate, cu care s'a lucratu in „Fóia“, dela 1838 pana la 1848. . . .

„Veni o di, in care Fói'a nu mai puté strabate pana la noi. In acea di, romanulu din sie-surile Dunarei redica ochii spre muntii Carpati. Vai! Verfurile lorú erau increstate de lanci cazacesci. Péna cadiuse din man'a lui Baritiu. Elu erá ferecatu. . . .“⁴⁾

Éca cine este Baritiu. Éca cine a respunsu in numele academiei romane dlui A. Papiu Ilarianu, autorulu „Tesaurulu de monumente istorice“, alu „Istoriei Romaniloru din Daci'a superióra“, a „Independintiei constitutionale a Transilvaniei“, si o multime de alte lucrari istorice si juridice, ce facu epoca in istori'a si literatur'a nationala.

Erau se mai vorbésca patru academicieni din Roman'ia de dincóce de Carpati, si anume Cogalniceanu si Eliadu, Sionu si Maximu, — dar' dupa impregiurari, discursurile lorú s'au amanatu pentru sesiunea viitória.

O Dómne! ca-ci n'avemu serbari de aceste mai dese! Ca-ci n'avemu barbati cá Baritiu si Papiu mai multi! Prin midiulocu unorú atari desbateri, ei ar' interesá tóte animile nobile la suferintiele si sant'a causa a patriei comune! De-mi este permisu a me servi prin analogia cu cele ce dise de curendu d. Louis Blanc despre Franci'a: ei ar' apará si resbuná onórea nationala. Ar' afirmá de inaintea lumii persistinti'a magnanimelorú aspiratiuni

2) Diurnalismulu romanescu. Vedi in „Roman'ia literaria“ pe anulu 1855, Nr. 4.

3) Scrisórea catra d. Iacobu Muresianu, redactoru alu „Gazetei Transilvaniei“. „Roman'ia literaria“, Nr. 14. (Vedi si in „Gazet'a Transilv.“ Nr. 20—21 art. subscrisu: „Unu romanu bunu“ si „Fóiea pentru minte etc.“ Nr. 26, 1855, cari se referescu la scrisória. — Red. G. Tr.

4) Buletinulu instructiunei publice. Tom. I. p. 115.

naionale. Ar' refutá pe calumniatorii ei. Ar' rapi neamiciloru romanismului fericirea de a'lu crede mortu. Ar' teri despotismulu si cosmopolitismulu la gemoniile istoriei, dupa ce le-ar' fi imbouratu cá pe criminali. Ar' redicá pétr'a de pe mormentulu, sub care ungurii, germanii si muscalii au ingropatu de viua o natiune, de a le cari'a calitati suntu gelosi, alu careia sange l'au suptu si sugu inca. Ar' grabi ór'a totalei mantuiri, calindu si intarindu sufletele slabe séu slabite. S'ar formá caracterulu tinerimei. S'ar desteptá simtiulu nationalu. In fine, s'ar redicá moralulu natiunei si i s'ar dá incredere in sene. Si totusi, trebuie se recunóscemu, ca multumita nu scimu caroru impregiurari nefaste, romanii se credu multu mai inferiori decatu suntu. Ei au perdutu sentimentulu de sine insisi. Ei bine, candu stamu si judecamu dreptu, totu avemu medii intelectuale si morale, pe cari déca amu sci a le utilisá cu o vigóre, de care este capabila natiunea romana, candu vrea, nimine in Orientu nu ne-ar' intrece.

Se avemu deci credintia in noi, macaru catu frulu de mustaru alu Evangelistului, si vomu dice Muntelui Calamitatiloru, ce ne bantuie: muta-te! piei! — si elu se va mutá si va perí.

Dar' si credintia fara „fapte“, nu e de nici o tréba! . . .

Amu disu. G. Misailu. „Traianu.“

Cronica esterna.

ROMANIA. Despre calatori'a principelui Carolu:

„In timpul petrecerei sale la Baden-Baden, Inaltimea Sa a primitu visit'a Maiestatei Sale regelui de Prusia, care i a conferitu marea cruce de aur a Vulturului rosu. Suit'a Inaltimei Sale a fostu asemenea decorata.

Marele duce de Baden si principele mostenitoriu alu Prusiei au facutu asemenea visita Domnului Romaniei.

Marele duce a conferitu Inaltimei Sale ordinulu casei de Baden.

Alalta eri, 23 Septembrie, Inaltimea Sa a purcesu, prin trenu expresu, la Parisu, unde a ajunsu eri, Mercuri, la 3 ore dimineti'a, si a trasu la otelulu Bristol. Indata dupa aceea unu ofieru de ordonantia alu imperatului a venitu a se pune la dispositiunea Inaltimei Sale pe totu timpul petrecerei sale la Parisu.

Inaltimea Sa esprimendu dorinti'a de a vedé pe imperatulu chiaru in diu'a sosirei sale, Maiestatea Sa 'lu a incunoscintiatu, ca lu va primi la 2 ore dupa amédi.

La 1 óra si diumetate unu echipagin imperiale cu patru cai a condusu la resiedinti'a imperiale de St. Cloud pre Domnulu Romaniei, insocitu de d. Ioane Stratu, agentulu nostru la Parisu, si de adjutantulu de servitiu, majorulu Greceanu.

Onorile rezervate numai pentru suverani au fostu facute Domnului Romaniei. Cas'a civila si militaria a Maiestatei Sale asteptau la intrare pe Inaltimea Sa si lu a condusu pana la apartamentele imperatului, cu care Inaltimea Sa a avutu o convorbire de o diumetate óra.

Maiestatea Sa a binevoitu a adresá cateva cuvinte binevoitorie agentului nostru si majorului Greceanu, care a fostu prezentatu de Inaltimea Sa.

Domnulu, esprimendu dorinti'a de a merge in acea séra la opera, Maiestatea Sa a binevoitu a pune logea imperiale la dispositiunea Inaltimea Sale.

„Monitoriu.“

Madridu 5 Octobere. Se anuncia, ca trei bande langa Saragos'a au fostu batute, cu o perdere de 80 morti si 300 raniti. Celelalte bande din Murci'a au fostu respandite si exista inca mai multe bande in Cataloni'a, cari se retragu inaintea trupelor. In acésta provincia, s'au taiatu sinele calilor ferate in mai multe locuri. Dara calea dela Madridu la Parisu este neatinsa. Cortesii au votatu legea, prin care suntu suspendate garantiile constitutionale. Deputatii republicani au abandonatu sal'a, inainte de a se fini siedinti'a. —

Carlsruhe 5 Octobere. Camer'a deputatiloru a inceputu desbaterile asupra adresei. Insista asupra necesitatii unirei nationale Sud-Nord. Este convinsa, ca regenerati'a germana nu se va implini, decatu prin unirea Nordului cu Sudulu. Ea astépta

cu incredere acelu momentu, care nu ar' turburá pacea nici ar' amenintiá pe cineva. Numai violinti'a ar' aflá pretextu cá se atace acésta unire. —

Berlinu 6 Octobere. Camer'a senioriloru a formatu biuroulu seu. Comitele Stolberg presiedinte.

Munich 6 Octobere. Camer'a, neisbutindu in siépte scrutiniuri se aléga presiedintele, din caus'a egalitatii voturiloru pentru candidatii liberali si ultra-munténi, a fostu disolvata prin decretu regal. —

Berlinu 6 Octobere. Landtagulu s'a deschisu. Discursulu regelui constata, ca situati'a finantiara a terei nu s'a amelioratu intr'unu modu simtitoriu. Cheltuiielele intrecu inca veniturile. Prin urmare guvernulu cere crescerea impositelor directe. Regele esprima increderea in asintimentulu camearei, ca-ci cu catu sacrificiele, cari trebuiescu suportate, suntu mai intardiate, cu atatu tiér'a le simte mai multu. Regele anuncia proiectele de legile cele mai importante: reform'a administrativa a districtelor si comunelor, lege asupra instructiei publice. Celu d'antaiu proiectu va servi de punctu de plecare pentru desvoltarea ulterioara a guvernamentului in administratie. Regele termina, aratandu, ca sortiele guvernului, pentru a conservá si intari pacea, pentru a scuti relatiile cu puterile straine de orice noru, a avutu deplinu succesu. Regele crede, ca politic'a straina, dirigeata de densulu in acelasi sensu, va urmá se aduca aceleasi fericite rezultate, adica desvoltarea reporturiloru pacifice si amicali cu orice guvern strainu, desvoltarea vietiei comerciale si industriale, marginirea autoritatii si independinti'a Germaniei. — „Mon.“

Impartirea curiei ungaro-regie

din Pest'a in senate, carea de nou s'a organizatu in intielesulu § 4 a procedurii civile statorite prin articulu de lege LIV din anulu 1868, precum si numele presiedintiloru, judiloru si a notariloru actuali.

Despartimentulu I. Curi'a ungaro-regia cá curte de casatiune pentru tóte cauzele are numai Unu senatu. Presiedinte Georgiu Majláth.

Judii: Ignatiu Lucaci, Samuilu Bonis, Teofilu Fabin, Laurentiu Toth, Emericu Szabó, Albertu Soltész, Aloisiu Popp, Edmundu Herbert, Ludovicu Chernel, Sandru Vértesy, Colomanu Babos. Adjunctii: Andoru Paiss, Nicolae Németh, Stefanu Bellaagh, Antoniu Rosemberszky.

Notariu: Alexandru Kun.

Adjunctii: Iosifu Gallu, Stefanu Hlaváts.

Directoru supremu: Ioane Desewfy.

Secretariu presidialu: Felice Tóth, afara de acestia personalu ajutatoriu si de manipuliune.

Despartimentu II: Curi'a ungaro-regesca cá judeciu supremu (tabula septemvirale).

Pentru cauzele civile.

I. Senatu. Presiedinte: Vasilie Ladislau Popp. Judii: Mihailu Hengelmüller, Cristofu Széll, Ioane Alduleanu, Franciscu Ocsvay, Emericu Szentgyörgyi, Ioane Németh, Aloisiu Daruváry.

Notariu: Ladislau Domokos.

II. Senatu. Presiedinte: Ignatiu Zsoldos.

Judii: Carolu Ráth, Ioane Suhajda, Antoniu Balázsy, Ioane Öfner, Constantinu Reisz, Lipoldu Jamnitzky, Carolu Vajkay.

Notariu: Victoru Hollán.

Pentru cauzele urbariale.

III. Senatu. Presiedinte: Stefanu Kovács.

Judii: Iosifu Kopácsy, conte Gabriel Bethlen, Iosifu Deák, Wilhelm Dapsy, Sandru Kozma, Ioane Puscariu, Ioane Hilibi Gáll.

Notariu: Gellertu Bolváry.

Pentru cauzele cambiale, concursuale si monstancistice.

IV. Senatu. Presiedinte: Leopold Lipovnitzky.

Judii: Mihailu Hengelmüller, Antoniu Somokey, Ioane Fogarasy, Cristofu Széll, Ignatiu Hersics, Ioane Öfner.

Notariu: Aloisiu Knor.

Pentru cauzele criminale.

V. Senatu. Presiedinte Stefanu Melczer.

Judii: Teodoru Pauler, Carolu Szutsics, Ludovicu Vadnay, Marcu Popovicu, Emanuilu Gozdsu, Fridericu Bömches, Iosifu Osztrovsky.

Notariu: Andreiu Horváth, pe langa acestia personalulu ajutatoriu si de manipuliune.

III. Despartimentu: Tabula ungaro-regia judecatória in Pest'a cá tribunalu de apelu.

Pentru cauzele civile.

I. Senatu. Presiedinte: Georgiu Zsivora.

Judii: Sandru Monászterly, Leonu Marschalko, Georgiu H'aris, Alexiu Toth, Emericu Nagy, Nandoru Dáni, Sigismundu Kaszay.

Notariu: Antoniu Orosz.

II. Senatu. Presiedinte: Iustinu Urbanovsky.

Judii: Carolu Pápay, Georgiu Ráth, Emericu Burian, Ioane Illutz Oláh, Béla Barta, Ioane Ferenczy, Ioane Veszprémi, Géza Farkas.

Notariu: Franciscu Tokés.

III. Senatu. Presiedinte: Iosifu Nyevitkey.

Judii: Ioane Beke, Samuilu Masierieviciu, Béla Perczel, Nicolau Mersics, Nicolae Agoraszto, Sandru Oszvaid, Stefanu Szentmihályi, Gustavu Kiss.

Notariu: Carolu Szerdahelyi.

IV. Senatu. Presiedinte: Ioane Perlaky.

Judii: Emiliu Dimits, Antoniu Wettstein, Felice Czorda, Iosifu Sárkány, Béla Csernák, Augustu Szabó, Iosifu Kautz, Radu Sutteő.

Notariu: Franciscu Öfner.

V. Senatu. Presiedinte: Stefanu Fábry.

Judii: Colomanu Blaskovits, Franciscu Ferenczy, Mihailu Baló, Sigismundu Beöthy, Carolu Tölgyesy, Iosifu Lendvay, Iosifu Dobos, Ioane Kovács.

Notariu: Iosifu Braidswer.

Pentru cauzele urbariale.

Presiedinte: Samuilu Szabo.

Judii: Ignatiu Végh, Samuilu Nagy, Ladislau Horváth, Benjaminu Csillo, Leopoldu Matyasovszky, Paulu Csapo.

Notariu: Teodoru Wentzel.

Pentru cauzele criminale.

I. Senatu. Presiedinte: Ioane Stmrecsanyi.

Judii: Iosifu Boyónkovits, Sandru Hertzeg, Ladislau Bogdán, Ferdinandu Aszt, Ilie Horváth, Antoniu Rimely.

Notariu: Ignatiu Végh junior.

II. Senatu. Presiedinte: Leopoldu Fülöp.

Judii: Emericu Csacsco, Stefanu Kudlik, Adolfu Kállay, Antoniu Plainer, Endrei Csik, Nicolau Körvélyessy.

Notariu: Iuliu Szinovác.

Pentru crimele de presa.

Presiedinte: Iosifu Sárkány.

Judii: Iosifu Dobos, Stefanu Szentmihályi, Victoru Farkas, Ferdinandu Dani.

Notariu: Iuliu Jakabfalvay.

Acést'a este impartirea prima, carea inse se schimba din candu in candu. Spre folosulu avocatiloru si partiloru litigante romane, a scris'o.

Florianu Varga m/p.,
„Alb.“
advocatu romanu in Pest'a.

Romani? — 4! Éca egalitate maghiara!

Dictionariulu ungaro-romanesc compus de G. Baritiu, 1869, formatu 8° mare 41 cóle se afla depusu spre vendiare la librariile din Brasiovu, Sibiu, Clusiu, Lugosiu, Temisó'ra, cu pretiuulu originale fixu a 3 fl. 70 cr. legatu tiépenu cu piele si 3 fl. 20 cr. v. a. legatu usioru.

Acei domni, cari voiescu a trage acestu dictionariu deadreptulu dela auctoriu prin posta, suntu rogati, a se intielege cu expeditiunile postali, cá in casu de a nu afla pe ddni adresati acasa indata in primele 3—4 dile dupa sosirea pachetelor, se nu le mai remita, ci se le pastreze pe locu celu pucinu 14 dile, dupa cum le suna instructiunile. —

CURSURILE

la bursa in 12 Oct. 1869 sta asia:

Galbini imperatesci	—	—	5 fl. 82	cr. v. a.
Augsburg	—	—	122 „ 50	„ „
London	—	—	125 „ 65	„ „
Impromotulu nationalu	—	—	59 „ 90	„ „
Obligatiile metalice vechi de 5%	—	—	69 „ 10	„ „
Actiile bancului	—	—	722 „ —	„ „
„ creditului	—	—	255 „ —	„ „